

УДК: 378+81'253+811.581

ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

О.В. Попова

доктор педагогічних наук, доцент,
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Статтю присвячено проблемі організації позааудиторної роботи в системі професійної підготовки майбутніх перекладачів китайської мови. У роботі проаналізовано зміст педагогічного феномену «позааудиторна робота», специфіковано її основні функції, надано приклади провідних форм реалізації позааудиторної діяльності (зокрема, освітньо-культурних та виховних заходів) у межах професійної підготовки майбутніх перекладачів китайської мови. Серед перспектив подальших досліджень виокремлено науковий вектор розвитку перекладацької компетентності майбутніх сходознавців у межах робочих мов (китайської, англійської, української та російської) в умовах полікультурного середовища.

Ключові слова: позааудиторна робота, майбутні перекладачі китайської мови, професійна підготовка.

Українсько-китайські взаємини набувають все більшої значущості в усіх сферах життєдіяльності сучасної спільноти. Наразі немає такої галузі, де б китайські виробники не репрезентували себе як освічені особи в певному сегменті науки і / або техніки. Проте у змісті аудиторної роботи в межах професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів-сходознавців спостерігається тенденція неврахування сучасних досягнень Китаю. З огляду на зазначену проблему, метою статті є з'ясування ролі позааудиторної роботи в системі професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів китайської мови.

Досягненню мети сприяє вирішення сукупності таких завдань: 1) визначити основні функції позааудиторної роботи в досліджуваній системі; 2) специфікувати приклади провідних форм реалізації позааудиторної діяльності, що сприяють ефективному формуванню перекладацької компетентності майбутніх сходознавців.

Аналіз фахової літератури дає змогу схарактеризувати позааудиторну роботу, як-от: форму і метод навчання, у якій залучені суб'єкт (викладач) та об'єкт (студент) навчання (О. Малихін, М. Мешков, Н. Садовнікова, В. Нагаєв та ін.); систему організації роботи в межах навчально-виховної діяльності, що відбувається за відсутності вчителя або викладача (В. Граф, І. Іллясов, В. Ляудіс, Н. Сагіна, О. Чиж та ін.); як спеціальні завдання (типи завдань), призначені для самостійного виконання студентами з опосередкованою участю викладача (С. Архангельський, М. Гарунов, Л. Зоріна, Н. Нікандров П. Підкасистий, М. Скаткін та ін.).

Так, на думку О. Малихіна [1, с. 35], позааудиторна робота спрямована на розширення та поглиблення отриманих на заняттях знань, сприяє формуванню вмінь і навичок вивчення навчальної дисципліни (контрольовальна функція), виховує самостійність, творчість, переконаність.

В. Казаков вважає, що позааудиторна робота студентів є тим специфічним видом діяльності навчання, мета якого полягає у «формуванні самостійності суб'єкта навчання, проте формування його вмінь, знань і навичок здійснюється опосередковано через зміст і методи всіх видів навчальних занять» [2, с. 15].

М. Князян детермінує позааудиторну роботу як діяльність, що складається з багатьох елементів: творчого сприйняття й осмислення навчального матеріалу під час лекцій, підготовки до занять, екзаменів, заліків, виконання курсових і дипломних робіт [3].

Н. Голуб небезпідставно вважає самостійну роботу різновидом пізнавальної діяльності, що реалізується в ході різнобічної підготовки фахівця до подальшого життя та спрямована на формування особистості спеціаліста будь-якої галузі, його конкурентоспроможності в суспільстві [4].

О. Коночкіна характеризує позааудиторну роботу як цілеспрямовану, внутрішньо мотивовану, структуровану самим суб'єктом діяльність, виконання якої потребує достатньо

високого рівня обізнаності, рефлексивності, самодисципліни, особистої відповідальності, надає студентові задоволення як процес самовдосконалення й самопізнання [5].

Вітчизняні науковці (З. Бакум, О. Горошкіна, О. Караман, С. Караман, О. Копусь та ін.) узагальнюють сучасне трактування сутності досліджуваного багатогранного поняття та зазначають, що позааудиторна робота «спрямована на засвоєння нових знань, передбачає готовність до пошукової роботи, співвідноситься з творчими здібностями та формується в процесі активної інтелектуальної діяльності майбутніх фахівців» [6, с. 197-203].

У нашому розумінні позааудиторна робота – це особистісно-зорієнтований процес, що сприяє самореалізації майбутніх перекладачів китайської мови та вдосконалення їх професійно-зорієнтованих умінь і навичок, фонових і лінгвістичних знань.

Аналіз літератури з питань позааудиторної роботи дозволяє розглядати її ще й як один із різновидів самостійної роботи студентів – майбутніх перекладачів китайської мови в плані підготовки, організації та проведення заходів різної спрямованості. Уважаємо за доцільне зазначити, що існує питома необхідність у закріпленні одержаних у межах аудиторних занять знань, навичок і вмінь у позааудиторний час. У цьому зв'язку наголошуємо на потребі виокремити такі основні функції позааудиторної роботи:

1. Самоадмініструвальна (дозволяє студентам – майбутнім перекладачам китайської мови самоорганізуватися, моніторити процес організації та проведення позааудиторних заходів);
2. Інформаційно-поповнювальна (забезпечує здобуття нової інформації, її переробку та аналіз);
3. Мотиваційна (уможливлює стимуляцію здобуття додаткових професійно значущих знань, умінь і навичок та «шліфування» здобутих у межах аудиторної роботи);
4. Виховна (сприяє вихованню почуття патріотизму на тлі інших культур і толерантного ставлення українців до представників інших культур, зокрема китайської);
5. Освітня (надає можливість пізнати сутність китайських традицій та філософії у порівнянні з українськими);
6. Практична (спрямована на вдосконалення практичних умінь і навичок спілкування китайською, англійською та українською / російською мовами).

З огляду на вищезазначене, наголошуємо на значущості позааудиторних заходів, що сприяють реалізації встановлених функцій патріотичного характеру, а саме: освітніх, культурних та виховних у межах професійної підготовки майбутніх перекладачів китайської мови.

Особливого значення набуває культурний компонент навчання, спрямований на природне занурення студентів – майбутніх китаєзнавців у мовленнєве полікультурне середовище.

Загальною метою таких заходів є вдосконалення комунікативних навичок майбутніх сходовознавців міжкультурного спілкування, виховання патріотизму української молоді та толерантного ставлення до інших культур, зміцнення китайсько-української дружби. На базі освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського проводяться подібні заходи, серед яких популярними визнано такі, як-от: Китайсько-українська весна, День міста, Міжнародний день Інститутів Конфуція, Українські вареники – китайські пельмені (饺子 jiǎozi) та фотовиставка «Мовний табір».

Як переконує практика, проведення вищенаведених заходів сприяють реалізації зазначеної мети. Наведемо зразки програм цих заходів.

Китайсько-українська весна: привітальна промова, святковий концерт, вікторина, лотерея.
День міста Одеса:

I. Фотосесія мешканців Південної Пальміри в китайських національних костюмах за участю «дракона» і «панди».

II. Робота виставкових палаток: 1) виставка навчальної китайської літератури та буклетів «Пізнай Китай разом з нами»; 2) студія ієрогліфіки «Напиши ім'я своє ... китайською мовою».

III. Конкурс найкращого побажання улюбленому місту «Бажаю тобі, улюблена Одесо...»

IV. Майстер-класи: 1) тренінг з усного китайського мовлення «Я вас вітаю...» (в межах створення відеофонду «Інституту Конфуція»); 2) «Чарівні фарби боді-арту»: практикум малювання на обличчі (ієрогліфів, прапорців та інших символів).

Міжнародний день Інститутів Конфуція:

I. Відкриття заходу, привітання почесних гостей, прес-конференція.

II. Концерт-марафон, флеш-моб.

III. Робота виставкових палаток: 1) виставка навчальної китайської літератури та буклетів; 2) фотовиставка; 3) майстер-клас ієрогліфіки; 4) інтерактивна студія Конфуція; 5) демонстрації відеокліпу про діяльність освітньо-культурного центру «Інститут Конфуція» Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського.

IV. Консультування випускників шкіл з питань вступу до університету на напрями підготовки «Середня освіта. Мова і література (китайська, англійська)», «Філологія. Переклад (англійська, китайська)».

Українські вареники – китайські пельмені (饺子 jiǎozi). Участь у заході брали студенти, адміністрація та викладачі університету, слухачі лінгво-культурної підготовки. Усі учасники української сторони мали змогу ще ближче ознайомитися з китайською та українською кухнею, кулінарними традиціями, історією виникнення китайських пельменів цзяо-цзи та із захопленням власноруч спробували приготувати їх під пильною опікою китайських фахівців. Завдяки талановитості та старанню наших дівчат пельмені неможливо було відрізнити від пельменів китайських викладачів. Наприкінці заходу було розіграно невеличкі подарунки, якими всі учасники були вельми втішені.

Фотовиставка «Мовний табір». Студенти й слухачі лінгво-культурної підготовки демонстрували свої мовно-культурні досягнення в галузі Китаєзнавства, здобуті під час перебування у КНР у межах мовної практики.

Отже, результати проведення деталізованих заходів переконливо довели їх значущість як педагогічної засади ефективної професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів китайської мови в умовах полікультурного середовища. Варто відзначити, що позааудиторні освітньо-культурні заходи є компонентом цілісної системи досліджуваної професійної підготовки та мотиваційним детермінантом оволодіння професією.

Визнаємо роль науково-дослідної роботи в інтегральній системі професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів-сходознавців, яка покликана розширювати знання майбутніх перекладачів китайської мови, вдосконалювати їх аналітичні здібності, стимулювати потребу нового пізнання та самовдосконалення. У цьому зв'язку серед перспектив подальших досліджень виокремлюємо науковий вектор розвитку перекладацької компетентності майбутніх сходознавців у межах робочих мов (китайської, англійської, української та російської) в умовах полікультурного середовища.

1. Малихін О. В. Організація самостійної діяльності студентів вищих педагогічних навчальних закладів : теоретико-методологічний аспект : [монографія] / О. В. Малихін. – Кривий Ріг : Вид. дім, 2009. – 307 с.
2. Казаков В. А. Самостоятельная работа студентов и ее информационно-методическое обеспечение : [учеб.пособие] / В. А. Казаков. – М. : Выща шк., 1990. – 247 с.
3. Князян М. О. Самостійно-дослідницька діяльність майбутнього педагога : структура, функції, засоби активізації : [навчальний посібник]. – Ізмаїл : Сміл, 2006. – 136 с.
4. Голуб Н. Б. Самостійна робота студентів з риторики : [навчально-методичний посібник] / Н. Б. Голуб – Черкаси : Брама – Україна. – 2008. – 232 с.
5. Коночкіна О. І. Формування професійної компетентності майбутніх учителів художньо-естетичних дисциплін у процесі самостійної роботи : автореф. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / О. І. Коночкіна. – Луганськ, 2014. – 20 с.
6. Практикум з методики навчання мовознавчих дисциплін у вищій школі : [навч. посіб.] / О. М. Горошкіна, С. О. Караман, З. П. Бакум, О. В. Караман, О. А. Копусь; за ред. О. М. Горошкіної та С. О. Карамана. – К. : «АКМЕ ГРУП», 2015. – 250 с.

Попова О. В. Внеаудиторная работа в системе профессиональной подготовки будущих переводчиков китайского языка.

Статья посвящена проблеме организации внеаудиторной работы в системе профессиональной подготовки будущих переводчиков китайского языка. В работе проанализировано содержание педагогического феномена «внеаудиторная работа», специфицированы ее основные функции, приведены примеры ведущих форм реализации внеаудиторной деятельности (в частности, образовательно-культурных и воспитательных мероприятий) в рамках профессиональной подготовки будущих переводчиков китайского языка. Среди перспектив последующих исследований выделен научный вектор развития переводческой компетентности

будущих востоковедов в рамках рабочих языков (китайского, английского, украинского, русского) в условиях поликультурного пространства.

Ключевые слова: внеаудиторная работа, будущие переводчики китайского языка, профессиональная подготовка.

Popova O. V. Extra-Class Activities Within the System of Professional Training Targeted to the Future Translators of Chinese.

The article is devoted to the problem of organization of extra-class activities within the system of professional training targeted to the future translators of Chinese. The essence of the pedagogical phenomenon «extra-class activities» is analyzed; their main functions are specified; there are given the leading forms enabling the realization of extra-class activities, educative and cultural events in particular, within the system of the future Chinese translator training. A scientific vector aimed at the development of the translation competence of the future orientalists is considered to be the focus of further investigations.

Key words: extra-class activities, future translators of Chinese, professional training.

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Луцан Н.І.